

MICHAEL TALBOT

HOLOGRAMINĒ
VISATA

REVOLIUCINĒ TIKROVĒS TEORIJA

Turinys

Pradžios žodis	11
Ižanga	15

I DALIS

NUOSTABUS NAUJAS ŽVILGSNIS Į TIKROVĘ	23
---	-----------

1. SMEGENYS KAIP HOLOGRAMA	25
Proveržis	28
Holograminis regėjimas	32
Kiti atsakymai, kuriuos duoda holograminis smegenų modelis	34
Eksperimentiniai įrodymai	38
Matematinė hologramos kalba	39
Šokėjas kaip banga	40
Mokslininkų bendruomenės reakcija	41
Pribramas susipažįsta su Bomu	42
2. KOSMOSAS KAIP HOLOGRAMA	44
Bomas apie subatominių reiškinių tarpusavio ryšius	47
Gyvoji elektronų jūra ir nauji klausimai	49
Kvantinis potencialas ir kulka, kuri nužudė Linkolną	51

Nelokalumas: daiktai be vietos	52
Holograminė visata: idėjos gimimas	55
Paslėptoji tvarka ir pasireiškusi tikrovė: holojudesys	58
Nedaloma visų daiktų visuma	59
Sąmonė – subtili materijos forma	60
Energija tuščioje vietoje	62
Eksperimentiniai duomenys	63
Mokslininkų požiūris	64
Bomas ir Pribramas: naujas pasaulio vaizdas	65

II DALIS

KŪNAS IR PROTAS	69
------------------------------	----

3. HOLOGRAMINIS ŽMOGAUS PSICHOLOGIJOS

MODELIS	71
Sapnai holograminėje visatoje	73
Psichikos ligos ir paslėptoji sfera	75
Tikroviški sapnai ir paralelinės visatos	76
Kelionė begaliniu tuneliu	78
Holotropinė terapija	82
Minties sūkuriai	83
Įtrūkiai tikrovės audinyje	88

4. ODĖ HOLOGRAMINIAM KŪNUI .....

Protas žaidžia krepšinį	97
Liga ir sveikata: ar yra riba?	99
Placebo jėga	101
Auglys ištirpo lyg sniegas	104
Ar vaistai iš viso gydo?	106
Skilusios asmenybės sveikata	108
Nėštumas, kūno galimybės ir genetinis lygmuo	111
Stigmos: sąmonės projekcija į išorę	120
Mažas žmogus didelio žmogaus ausyje	122

5. PILNA SAUJA STEBUKLŲ .....

Gremlino efektas, arba kodėl genda lėktuvai	130
---	-----

Dar apie psihokinezę	132
Masinė psihokinezė Prancūzijoje	134
Žmonės, kurie nedegė ugnyje	136
Subatominės dalelės ir sąmonė	141
Tiesiog iš niekur	147
Viso paveikslo keitimas	154
Ką visa tai reiškia?	157
6. HOLOGRAMINIS MATYMAS	161
Žmogaus energinis laukas: žvilgsnis į sielos gelmes	163
Gydytojai, kurie mato auras	167
Iš ko sudarytas energinis laukas?	170
Trimačiai vaizdiniai auroje	171
Kinas auroje	173
Žvilgsnis kaip rentgeno spindulys	176
Energinis laukas kaip kosminė matrica	178
Protas ir žmogaus energinis laukas	180

III DALIS

ERDVĖ IR LAIKAS	183
7. LAIKO ILIUZIJA	185
Praeitis kaip holograma	189
Iš praeities atklydę vaiduokliai	190
Holograminė ateitis	193
Mes visi esame pranašai	197
Ar galima ateitį pakeisti?	199
Kelionė į ankstesnius gyvenimus	201
Mintis yra kūrėja	208
Dar trys įrodymai	212
8. KELIONĖ PO SUPERHOLOGRAMĄ	218
OBE ir holograminis modelis	223
NDE: ant mirties slenksčio	227
NDE ir holograminis modelis	232

Kinas per vieną akimirką	235
Gyvenimo planai ir paraleliniai pasauliai	239
Holograminis simbolizmas	241
Nepaprastos Emanuelio Svedenborgo kelionės	242
Žemė, kurios niekur nėra	245
Tikrovė Rytų išminčių akimis	247
Šamanų žvilgsnis į begalybę	250
Dvasios spindesys	253
Kas yra šviesos būtybės?	255
Kolektyvinis sapnas: virš objektyvumo ir subjektyvumo ribų ...	257
9. BŪTIS KAIP SAPNAS	263
Žvakė ir lazeris	266
Holograminio modelio koncepcijos ateitis	268
Pabaiga: evoliucinis sąmonės kilimas	273
Informacijos šaltiniai	277
Apie autorių	303

Pradžios žodis

Kaip kiekvienas geras rašytojas, turintis polinkį tirti tikrovės reiškinius, Maiklas Talbotas naujų idėjų ieškojo šiuolaikinio mokslo pasaulyje. Devintajame XX amžiaus dešimtmetyje Talbotas sužinojo apie drąsų ir netgi šiek tiek įžūlų vieno prancūzų fiziko eksperimentą. Tas fizikas buvo Alenas Aspė (Alain Aspect), jis tuo metu buvo vienos aukštosios mokyklos netoli Paryžiaus jaunesnysis lektorius ir ruošė mokslinį darbą filosofijos daktaro laipsniui gauti. Eksperimentas, kuris buvo mokslinio darbo dalis, parodė, kad Einšteinas bent iš dalies buvo neteisus.

Alenas Aspė tyrė „keistą“ kvantinės fizikos reiškinį, kuris vadinamas *nelokalumu* (non-locality), arba *dalelių sąsaja* (entanglement). Kad suprastume, kas tai yra, žvilgtelkime į visai netolimą praeitį.

Nobelio premijos laureatas kvantinės fizikos pradininkas Nilsas Boras (Niels Bohr) atrado įdomų reiškinį: jeigu dvi subatominės dalelės – tokios kaip elektronai ar protonai – sueina į kontaktą, jos paskui visą laiką viena kitai daro poveikį. Tai vyksta be jokios aiškios priežasties ir nepriklausomai nuo daleles skiriančio atstumo.

Kai dalelės susijusios, koks nors vienos dalelės veiksmas visada paveiks kitą dalelę. Vienos dalelės veiksmo ir kitos dalelės veiksmo neskiria joks laiko tarpas. Jos elgiasi tarsi po nelaiminga žvaigžde gimę

mylimieji. Jiems buvo lemta išsiskirti ir amžinai gyventi atskirai, bet jis ir ji vienas kitą jaučia, žino kiekvieną vienas kito žingsnį ir abu elgiasi vienodai – ir taip bus iki judviejų dienų pabaigos.

Tačiau Albertas Einšteinas atsisakė pripažinti šį reiškinį ir pašaipiai pavadino jį „dviejų vienas nuo kito nutolusių vaiduoklių bendravimu“. Einšteinas pareiškė, kad tokia iš karto įvykstanti sąveika neįmanoma, nes tai reikštų, kad informacija gali judėti greičiau už šviesą, bet šviesos greitis pagal Einšteiną buvo absoliuti riba – greičiau judėti negali niekas, netgi tarpusavyje sąveikaujančios subatominės dalelės.

Tačiau 1964 metais airių fizikas Džonas Belas (John Bell) paskelbė teoremą, kuri sako, kad atlikus tam tikrus matavimus galima nustatyti, jog dvi dalelės, vienu metu buvusios kartu, bet paskui nutolusios viena nuo kitos, išsaugo ryšį, kitaip sakant, lieka susijusios. Paveikus vieną dalelę, tą patį poveikį iš karto patiria ir kita dalelė.

Belo teoremą patvirtino Aleno Aspė eksperimentas. Aspė įrodė, kad du fotonai, išskrieję iš to paties atomo, lieka susiję. Kas atsitinka vienam, atsitinka ir kitam. Ir tų dviejų įvykių neskiria joks laiko tarpas. Atrodytų, kad šias dvi kvantines daleles amžiams būtų sujungęs nematomas laidas. Tai reiškia, kad dalelės gali judėti greičiau, nei juda šviesa. Taip pat tai yra įrodymas, kad žemiausiame materijos lygmenyje viskas tarpusavyje susiję.

Apie Aleno Aspė eksperimentą mokslinė spauda rašė mažai, tačiau Maiklas Talbotas, kai sužinojo apie šį įvykį, iš karto atkreipė į jį deramą dėmesį. Ypač Talbotą sudomino Londono universiteto fiziko Deivido Bomo (David Bohm) interpretacija. Bomas žinomas kaip vienas iš garsiausių XX amžiaus fizikų teoretikų, dirbusių kvantinės fizikos srityje. Apie Aspė darbus Bomas pasakė: „Aspė išklubino klasikinės fizikos pagrindus. Jis parodė, kad materijos dalelės nėra vienos nuo kitų atskirtos...“

O Talbotas, tęsdamas Bomo mintį, rašo: „Bomas tvirtina, kad subatominės dalelės yra susijusios nepriklausomai nuo jas skiriančio atstumo... Tačiau taip yra ne todėl, kad jos siųstų vienos kitoms kokius nors paslaptinius signalus. Taip yra todėl, kad jų atskirumas – tai iliuzija. Aukštesniame tikrovės lygmenyje dalelės nėra individualūs materijos

vienetai, o vienos fundamentalios esamybės tęsiniai. Nėra dviejų atskirų dalelių – yra tik du tos pačios dalelės aspektai.“

Bomas vienas iš pirmųjų paskelbė idėją, kad vadinamoji objektyvi, apčiuopiama, „kieta“ tikrovė faktiškai neegzistuoja. Visata, pasak Bomo, veikia panašesnė į hologramą, į tam tikrą už laiko ir erdvės ribų esantį kvantinį katalogą, kurio kiekvienas elementas saugo informaciją apie visumą.

Maiklas Talbotas taip pat domėjosi garsaus neurofiziologo Karlo Pribramo darbais. Pribramas tyrinėjo smegenų veiklą ir paskelbė išvadą, kad žmogaus smegenys funkcionuoja hologramos principu. Smegenys, sako Pribramas, kaupia informaciją kvantinių bangų pavidalu, o paskui kuria iš jos trimatį pasaulį, kurį mes vadiname savo tikrove.

Knygoje „Holograminė visata“ Talbotas analizuoja šias idėjas ir jomis remdamasis aiškina kai kuriuos reiškinius, kurie laikomi paslaptiniais. Talbotas skelbia, kad visa visata, taip pat ir mūsų pasaulis, yra vienas vientisas ir nedalomas organizmas. Jis sako: „Viskas persmelkia viską, viskas yra viena, tačiau žmogaus protas tą visumą bando suskaidyti, sudėlioti į atskirus stalčiukus... Nors visata atrodo fiziškai apčiuopiama, iš tikrųjų jos apčiuopiamumas yra iliuzinis, tai – didžiulė ir nuostabi holograma, viena neaprepiama drobė be jokių siūlių.“

Deja, Maiklas Talbotas nesužinojo, kad jo knyga tapo mokslinės ir dvasinės literatūros klasika. 1992 metų gegužę jis mirė nuo leukemijos sulaukęs vos trisdešimt aštuonerių metų, praėjus vos metams po to, kai pasirodė „Holograminė visata“.

„Holograminė visata“ tapo paminklu Talbotui. Jos populiarumas neblėsta jau du dešimtmečius. Ir visai suprantama kodėl – šis Talboto darbas suvirpina skaitytojų sielas, nes mes slapčia jaučiame, kad mus visus sieja neregimas ryšys, kad mes esame vienas organizmas. Kiekvieną dieną gyvenimas mums pateikia vis daugiau mūsų bendrystės įrodymų. „Mažoje dalelėje yra visuma“, – sakė Talbotas.

Šiandieną Maiklas Talbotas būtų laimingas, nes pamatytų, kad mokslas sėkmingai rutulioja holograminės visatos idėją. Ir tą daro ne vien kvantinės

fizikos atstovai. Bendros įvairių sričių mokslininkų pastangos atskleidžia, kad visi daiktai – gyvosios ir negyvosios gamtos – yra kur kas mažiau individualūs, nei mums atrodo iš pirmo žvilgsnio. Mokslas pateikia vieną įrodymą po kito, kad visa tai, ką mes laikome materialu pasauliu, sudaro vieną didžiulį tinklą. Todėl šiandieną mokslininkai vis daugiau dėmesio skiria ne atskiriems objektams, bet jų tarpusavio sąsajoms.

– *Lynne McTaggart, rašytoja ir paskaitininkė*

Įžanga

Vienas iš filmo „Žvaigždžių karai“ herojų yra Lukas Skaivolkeris (Luke Skywalker – vaikščiojantis dangumi). Jo nuotykiškai prasideda taip: robotas R2-D2 iššauna šviesos spindulį, kuris sukuria miniatiūrinį trimatį kitos filmo herojės princesės Lėjos vaizdą. Tas vaizdas yra *holograma*, sukurta lazeriu. Lazeriai ir hologramos – nuostabus technologinis laimėjimas, tačiau dar nuostabiau, kad dabar atsiranda mokslininkų, kurie tvirtina, jog visata yra viena milžiniška holograma. O tai reiškia, kad, jų nuomone, trimatis pasaulis, kokį matome, yra nė kiek ne tikresnė iliuzija, negu lazerio spindulio sukurta princesė Lėja. Viskas aplinkui mus – nuo krintančių snaigių ir medžių iki žvaigždžių ir elektronų – yra tik projekcija, sklindanti iš aukštesnio tikrovės lygmens, kuris driekiasi už erdvės ir laiko ribų.

Pagrindiniai šios nuostabios idėjos autoriai yra du garsūs mokslininkai ir mąstytojai. Tai buvo Londono universiteto fizikas Deividas Bomas (David Bohm) ir Stenfordo universiteto neurofiziologas Karlas Pribramas (Karl Pribram). Įdomus tas faktas, kad Bomas ir Pribramas savo išvadas padarė dirbdami visiškai atskirai. Eidami skirtingomis kryptimis, jie pasiekė tą patį tašką. Deividas Bomas apie holograminę visatos prigimtį ėmė kalbėti tada, kai nusivylė standartinėmis fizikos teorijomis – jos

niekaip negalėjo paaiškinti reiškinių, kuriuos nagrinėjo kvantinė fizika. O Karlas Pribramas tyrinėjo žmogaus smegenų veiklą ir prie tų pačių išvadų priėjo supratęs, kad tradicinis mokslas nepajėgus įminti kai kurių neurofiziologijos mįslių.

Ir Bomas, ir Pribramas pamatė, kad holograminis modelis paaiškina ir kitus iki šiol nesuprastus gamtos reiškinius, įskaitant nepaprastas žmogaus galimybes, kurių prigimtis iki to laiko buvo neaiški ir kurių mokslas nė nebandė tirti. Kalbame apie tokius dalykus kaip telepatija, telekinezė, ateities numatymas, aiškiaregystė ir kitus.

Greitai atsirado ir daugiau mokslininkų, kurie pripažino, kad holograminis modelis paaiškina faktiškai visus vadinamuosius paranormalius ir mistinius žmonių potyrius ir atsako į klausimus, į kuriuos pirmiau jokių atsakymų nebuvo. Štai keli pavyzdžiai:

- 1980 metais Konektikuto universiteto psichologas dr. Kenetas Ringas (Kenneth Ring) paskelbė, kad artimus mirčiai potyrius (*near-death experience* – NDE) galima paaiškinti remiantis holograminiu modeliu. Kenetas Ringas yra Tarptautinės NDE studijų draugijos prezidentas. Jis sako, kad artimi mirčiai potyriai ir net pati mirtis yra tik žmogaus sąmonės poslinkis iš vieno holograminės tikrovės taško į kitą.
- 1985 metais Merilando valstijos Psichiatrinių tyrimų centro vadovas Stanislavas Grofas išleido knygą „Už smegenų ribos: gimimas, mirtis ir transcendencija psichoterapijoje“ (Stanislav Grof, *Beyond the Brain: Birth, Death And Transcendence In Psychotherapy*). Knygoje autorius tvirtina, kad visi iki šiol sukurti neurofiziologiniai smegenų veiklos modeliai buvo nepakankami visai smegenų veiklai paaiškinti. Ir tik holograminis modelis paaiškina tokius reiškinius kaip archetipiniai vaizdiniai, kolektyvinė sąmonė ir panašūs dalykai, kuriuos patiria žmonės būdami pakitusios sąmonės būsenos.
- 1987 metais Vašingtone įvyko kasmetinis Sapnų studijos draugijos susitikimas. Jame fizikas ir sąmonės reiškinių tyrinėtojas Fredas

Vulfas (Fred A. Wolf) perskaitė pranešimą apie itin ryškius ir tikroviškus sapnus. Pasak Vulfo, tokių sapnų prigimtį galima paaiškinti tik holograminiu modeliu. Iš esmės tai yra kelionė į paralelinę visatą, kitaip sakant, persikėlimas į kitą hologramos tašką. Vulfas mano, kad mes sukursime naują mokslo sritį – sąmonės fiziką. Ir tada galėsime detaliai ištyrinėti kitų dimensijų egzistencijas.

- 1987 metais anglų fizikas Deividas Pitas išleido knygą „Sinchroniškumas: tiltas tarp materijos ir proto (F. David Peat, *Synchronicity: The Bridge Between Matter and Mind*). Pitas aprašo labai įdomų sinchroniškumo reiškinį. Sinchroniškumas – tai sutapimai. Sutapimai tokie nepaprasti ir reikšmingi, kad jų jokiais būdais negalima pavadinti atsitiktinumais. Autorius teigia, kad tokius įvykius suprasime, jei pasiremsime holograminiu modeliu. Jie atskleidžia, kad mūsų mąstymas gali veikti fizinio pasaulio įvykius. Vadinas, sąmonė ir materija susijusios tarpusavyje kur kas labiau, nei mums iki šiol atrodė.

Tai tik kelios novatoriškos idėjos. Šioje knygoje mes jų aptarsime daugiau. Reikia pripažinti, kad dauguma iš tų idėjų yra labai kontroversiškos. Tai suprantama, nes holograminio modelio koncepcija taip pat yra kontroversiška ir didesnė mokslininkų dalis jos nepripažįsta. Kita vertus, kaip mes netrukus pamatysime, holograminės visatos modelis turi ir šalininkų. Tarp jų – nemažai žinomų mokslininkų ir mąstytojų. Jie yra įsitikinę, kad šis modelis leidžia mums nupiešti tikrovės paveikslą tiksliau nei bet koks kitas.

Holograminis modelis – ne tik teoriniai išvedžiojimai. Jis paremtas ir eksperimentiškai. Daug tokių studijų yra atlikęs Karlas Pribramas, 1982 metais labai reikšmingą eksperimentą įvykdė mokslininkų komanda, vadovaujama prancūzų fiziko Aleno Aspė (Alain Aspect). Eksperimentas buvo atliktas Teorinės ir taikomosios optikos institute netoli Paryžiaus. Aspė ir jo komanda įrodė, kad subatominių dalelių tinklas, kuris sudaro fizinę visatą ir kurį galima pavadinti tikrovės audiniu, turi hologramos savybių. Apie šį eksperimentą dar kalbėsime.

Be eksperimentinių įrodymų, holograminio modelio naudai byloja ir kiti dalykai. Vienas išpūdingiausių yra holograminės teorijos autorių Deivido Bomo ir Karlo Pribramo gyvenimo istorijos. Jos stebėtinai panašios. Galima sakyti – sinchroniškos. Prieš pateikdami hologramos koncepciją, šie abu mokslininkai jau buvo pasiekę išpūdingų laimėjimų ir visą likusį gyvenimą galėjo tiesiog ilsėtis ant laurų. Štai penktajame dešimtmetyje Karlas Pribramas tyrė žmogaus smegenų limbinę sistemą ir jo darbo rezultatai buvo labai svarbūs, juos pripažino visas mokslo pasaulis. O Deividas Bomas šeštajame dešimtmetyje atliko labai reikšmingus plazmos tyrimus ir taip pat sulaukė plataus pripažinimo.

Tačiau moksliniai žygdarbiai – ne vieninteliai jų gyvenime. Buvo ir kitų, kurie reikalauja ne skvarbaus proto, ne talento, bet didelės drąsos ir ryžto labai sunkiomis sąlygomis ginti savo pažiūras. Antrojo pasaulinio karo metais Deividas Bomas Berklio universitete rašė daktarinį darbą vadovaujamas Roberto Openheimerio (Robert Oppenheimer), vieno iš pirmosios atominės bombos kūrėjų. Vėliau, 1951 metais, Openheimeris buvo apkaltintas antiamerikietiška veikla ir jį ėmė persekioti senatoriaus Džozefo Makarčio (Joseph McCarthy) vadovaujamas Senato komitetas, kurio užduotis ir tikslas buvo kovoti su komunistinių pažiūrų piliečiais. Komitetas iškviėtė Bomą, kad šis liudytų prieš Openheimerį, bet Bomas atsisakė. Už tai jis neteko darbo Prinštono universitete ir buvo priverstas išvykti iš Jungtinių Valstijų. Iš pradžių Bomas apsigyveno Brazilijoje, paskui persikėlė į Angliją.

Labai panašų išbandymą patyrė ir Karlas Pribramas. 1935 metais portugalų neurologas Egašas Munišas (Egas Moniz) pasiūlė visiškai naują psichikos ligų gydymo metodą. Tai buvo lobotomija – smegenų operacija (chirurginis prefrontalinio kortekso atskyrimas nuo likusios smegenų dalies). Munišas tvirtino, kad jo metodas tobulas. Kai neramiems ir agresyviems ligoniams atlikdavo lobotomiją, jie tapdavo ramūs ir paklusnūs. Lobotomijos procedūra labai išpopuliarėjo ir 1949 metais už šį atradimą Munišui buvo paskirta Nobelio premija. Iš tikrųjų lobotomija negrįžtamai sužalodavo asmenybę ir šeštajame dešimtmetyje tapo tokiu pat kitaminčių slopinimo įrankiu, koks buvo senatoriaus Makarčio komitetas. Karštas

lobotomijos šalininkas amerikiečių chirurgas Valteris Frimanas (Walter Freeman) labai atvirai ir be jokio gėdos jausmo pasakė: „Pagaliau turime metodą, kuris leidžia mums visokius nevykėlius, homoseksualus, šizofrenikus ir radikalus paversti gerais Amerikos piliečiais.“ Junginėse Valstijose lobotomija buvo atlikta 40 000 pacientų. Labai populiari lobotomija buvo ir Europoje.

Kaip tik tuo metu į medicinos mokslo sceną įžengė Karlas Pribramas. Jo veiklos sritis tada buvo neurochirurgija. Kitaip negu jo kolegos, Pribramas nepripažino lobotomijos. Jis buvo įsitikinęs, kad į smegenis taip brutaliai kištis negalima. Džeksonvilio (Floridos valstija) ligoninėje, kur jis tada dirbo, Pribramas griežtai pasisakė prieš lobotomiją ir neleido jos atlikti savo pacientams. Tą pačią poziciją jis užėmė dėstydamas Jeilio universitete ir dėl to susilaukė nemalonumų, jam grėsė netgi atleidimas iš darbo. Tačiau vėliau pasirodė, kad Pribramas buvo teisus: lobotomiją uždraudė visame pasaulyje.

Ištikimi savo pažiūroms bet kokiomis aplinkybėmis Bomas ir Pribramas liko ir kurdami holograminės visatos koncepciją. Tai nebuvo lengviausias kelias. Pasirinkę šią kryptį, jie rizikavo gera savo moksline reputacija – juk holograminis modelis mokslo pasaulyje buvo vertinamas kaip labai ginčytinas dalykas.

Dar vienas argumentas holograminio modelio naudai yra paranormalūs reiškiniai. Per paskutinius kelis dešimtmečius susirinko iš tiesų nemažai įrodymų, kad mūsų pasaulėvaizdis yra klaidingas. Pasaulis ne toks, kokį mus mokė suprasti mokykloje. Tačiau šių įrodymų negali paaiškinti joks egzistuojantis mokslo modelis, todėl mokslas linkęs jų tiesiog nematyti. Vis dėlto nematyti jų darosi vis sunkiau.

Štai pavyzdys. Devintajame dešimtmetyje plazmos fizikas ir aerokosminių mokslų profesorius Robertas Džanis (Robert G. Jahn) su psichologe kliniciste Brenda Diun (Brenda J. Dunne) Prinstono universitete įkūrė Inžinerinių anomalijų tyrimo laboratoriją ir ten atliko daug eksperimentų, kurie patvirtino paranormalių reiškinų egzistavimą. 1987 metais jie paskelbė, jog surinko tvirtų įrodymų, liudijančių, kad žmogaus protas

gali paveikti fizinę tikrovę. Džanis ir Diun nustatė, kad žmogus vien sutelkto proto pastangomis sugeba pakeisti tam tikrų mechanizmų darbą. Tai stulbinamas atradimas, kuris niekaip netelpa į standartinį tikrovės paveikslą. Apie Džanio ir Diun darbus mes šioje knygoje smulkiau pakalbėsime penktame skyriuje.

Paranormalūs reiškiniai verčia mus plėsti požiūrį ir priimti tokius mokslo modelius, kurie galėtų tuos reiškinius paaiškinti. Tą padaryti gali holograminis modelis. Skaitydami šią knygą jūs pamatysite, kad jis šiandieną yra būtinas.

Tas faktas, kad paranormalių reiškinių neįmanoma paaiškinti tradiciniais metodais, yra tik viena iš priežasčių, kodėl šie reiškiniai vertinami taip kontroversiškai. Kita priežastis yra tokia, kad paranormalius reiškinius labai sunku tirti laboratorijų sąlygomis, šie reiškiniai sunkiai apčiuopiami, todėl dauguma mokslininkų linkę manyti, kad jų nėra iš viso. Apie paranormalių reiškinių neapčiuopiamumą irgi kalbėsime šioje knygoje.

Ir galbūt dar svarbesnė paranormalių reiškinių neigimo priežastis ta, kad mokslas nėra laisvas nuo prietarų. Pats tai patyriau prieš keliolika metų, kai kreipiausi į vieną žinomą fiziką ir paklausiau, ką jis mano apie vieną parapsichologinį eksperimentą. Tas fizikas garsėjo kaip didelis skeptikas ir jis man labai oriai atsakė, esą nėra jokių įrodymų, kad žmogus gali turėti aiškiaregiškų gebėjimų. Visiškai priėmiau tokį atsakymą, nors net nebuvau gerai susipažinęs su eksperimento rezultatais – mat mokslininkas, apie kurį kalbu, buvo tikrai didelis autoritetas. Tačiau kiek vėliau aš vis dėlto susipažinau su eksperimento ataskaita ir labai nustebau – buvo aiškiai įrodyta, kad aiškiaregystės reiškinys egzistuoja. Tada supratau, kad net garsūs mokslininkai, kurie lyg ir turėtų būti objektyvūs, gali būti šališki ir valdomi išankstinių nusistatymų.

Deja, tokių atvejų pasitaiko nemažai. Žurnale *American Psychologist* neseniai pasirodė Jeilio universiteto psichologo Irvino Čaildo (Irwin L. Child) straipsnis apie vieną eksperimentą, kuris buvo atliktas Maimonidų medicinos centre Niujorke. Eksperimento vykdytojai tyrė ekstrasensinius